

ANEKS DO

DOKUMENTACJI KONSERWATORSKIEJ

---

*dotyczącej stratygrafii nawarstwień oraz programu prac
konserwatorskich elewacji budynku przy ul. Kościuszki 2
w Bisztynku*

Zleceniodawca: Gmina Bisztynek, ul. Kościuszki 2, 11-230 Bisztynek

Autor prac i dokumentacji: Anna Szymańska

Olsztyn, październik 2013 roku

A. Karta tytułowa

A.1. Identyfikacja obiektu

- *Rodzaj obiektu:* budynek użyteczności publicznej
- *Miejsce:* Bisztynek
- *Czas powstania:* pocz. XX w. (ok. 1901 r.)

A.2 Cel opracowania

Uzupełnienie wyników badań stratygrafii nawarstwień na elewacji budynku oraz weryfikacja i uszczegółowienie programu prac konserwatorskich.

A.3 Podstawa opracowania

- oględziny obiektu

W trakcie oględzin budynku przeprowadzonych już po opracowaniu dokumentacji z badań konserwatorskich na tynkowanych powierzchniach południowo-zachodniego szczytu zaobserwowano relikty opracowania barwnego. Fragment kompozycji w formie czerwonych pasów na ugowym tle zachował się w miejscu, do którego przylega korona rosnącego przy budynku drzewa. Trudny dostęp najprawdopodobniej uniemożliwił ekipom remontowym zamalowanie dekoracji, uniemożliwia również przeprowadzenie badań z drabiny lub podnośnika. W związku z tym podczas prac konserwatorskich elewacji, po ustawieniu rusztowań należy zinwentaryzować oraz zakonserwować zachowaną dekorację.

Ocena zachowanych, niewielkich zdjęć budynku z czasu, kiedy pełnił funkcję biura elektrowni pozwala stwierdzić, że został przekształcony (przeniesiono wejście, wykuto dodatkowe otwory okienne). Nie można więc wykluczyć, że dekoracja powstała podczas przeprowadzonej przebudowy.

Elewacja południowo-wschodnia. Czerwonym prostokątem zaznaczono zasięg występowania reliktyw opracowania barwnego. (Fot. A. Szymańska, kwiecień 2013 r.)

Fragment dekoracji na szczycie elewacji południowo-zachodniej, ukryty za rosnącym przy budynku drzewem. Na ugowym tle widoczna dekoracja w formie czerwonych pasów.
(Fot. J. Strużyński, wrzesień 2013 r.)

Elewacja południowo-zachodnia budynku. Widoczne relikty opracowania barwnego.
(Fot. J. Strużyński, wrzesień 2013 r.)

II.3.PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

---

1. Zdjęcie z elewacji luźnych przewodów i nieużywanych instalacji oraz współczesnych elementów mocujących. Elementy mocujące z czasów dawnej elektrowni, świadczące o historycznym przeznaczeniu obiektu należy zachować.
2. Usunięcie odparzonych i spiaszczonych tynków oraz cementowych uzupełnień i reperacji.
3. Dezynfekcja miejsc zaatakowanych przez glony (cokół na elewacji północno-wschodniej) preparatem Imprägnierung BFA firmy Remmers, StoPrim Fungal lub innym o zbliżonych parametrach (w miarę potrzeby).
4. Oczyszczenie ceglaneanego lica z wtórnych powłok malarskich z zastosowaniem zmywaczy chemicznych, np. AGE firmy Remmers, Sto-Fassadenabbeizer, KEIM Dispersionsentferner lub innych o podobnych parametrach i/lub metody strumieniowo-ściernej (np. Rotec firmy Remmers lub równoważnej). Przed przeprowadzeniem zabiegu należy wykonać próby i na ich podstawie wybrać optymalną metodę.
5. Oczyszczenie tynkowanych powierzchni detali architektonicznych z wtórnych powłok malarskich (z wyjątkiem fragmentu z zachowaną dekoracją na elewacji południowo-zachodniej): mechaniczne (szpachelki itp.), w razie potrzeby przy użyciu zmywaczy chemicznych, np. AGE firmy Remmers, Sto-Fassadenabbeizer, KEIM Dispersionsentferner lub innym o podobnych parametrach i/lub metody strumieniowo-ściernej. W trakcie usuwania wtórnych powłok malarskich należy zachować ostrożność, ponieważ pod nawarstwieniami mogły się zachować relikty dekoracji.
6. Wzmocnienie i stabilizacja pęknięć muru z zastosowaniem systemu Helifix.
7. W miarę potrzeby wzmocnienie strukturalne cegieł i zapraw w murze z zastosowaniem preparatów na bazie estrów kwasu krzemowego, np. KSE Remmers, KEIM Silex-OH lub równoważnych
8. Uzupełnienie drobnych ubytków cegieł z zastosowaniem zaprawy Restaurienmörtel SK firmy Remmers, KEIM Restauro-Top lub innych o zbliżonych parametrach w odpowiednim kolorze.
9. Uzupełnienie spoinowania zaprawą dopasowaną kolorem i uziarnieniem do spoin oryginalnych, np.: Fugenmörtel firmy Remmers, Tubag Trass-Kalk- Fugenmörtel, KEIM Restauro-Fuge lub równoważną.

- 10.** Uzupełnienie ubytków tynkowanych detali architektonicznych (bonie, opaski, gzymsy) na wzór elementów zachowanych z zastosowaniem gotowych zapraw np.: Kalkin RK 39, RK 70 N firmy Baunit, tynków wapiennych Quick-mix Tubag w systemie NHL (TKP, P wa), KEIM NHL-Kalkputz Grob, -Fein, Sopro TKM 887 ewentualnie innych o zbliżonych parametrach. W obrębie cokołu zaleca się zastosowanie materiałów przeznaczonych do stref cokołowych.
- 11.** Scalenie kolorystyczne uzupełnień ceglanego lica (w miarę potrzeby). Proponuje się użycie KEIM Restauro-Lasur.
- 12.** Wykonanie powłok malarskich na powierzchniach tynkowanych z zastosowaniem farb silikatowych. Proponuje się użycie materiałów firm Keim, Kabe lub Remmers.
- 13.** Zachowany fragment polichromii należy zakonserwować:
  - a. konsolidacja rozwarstwień i spęczeń warstwy malarskiej (Paraloid B-72 w toluenie, wodny roztwór Primalu AC-33)
  - b. konsolidacja spęczeń tynku – zastrzyki z modyfikowanej zaprawy wapiennej (PLM, Leden TB40)
  - c. wzmocnienie strukturalne tynku z zastosowaniem preparatów na bazie estrów kwasu krzemowego (KSE Remmers, Silex-OH Keim)
  - d. oczyszczenie warstwy malarskiej (mechaniczne – gąbki wishab, gumki o różnej twardości itp.)
  - e. utwalenie warstwy malarskiej (w miarę potrzeby Paraloid B-72 w toluenie)
  - f. uzupełnienie ubytków podłoża – kity wapienne z zaprawy o odpowiednim uziarnieniu
  - g. uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej – farby na bazie spoiwa wapiennego